

så bare til sidst fastholde: Bevarede Tvindskolerne deres domstolsprøvelse? Ja, det var det, som Ole Vig Jensen hævdede, men senere fremgik det meget klart af Justitsministeriets svar, at selv en vundet grundlovssag for Tvind selvfølgelig ikke ville give dem ret til et tilskud. Og det er altså ikke Enhedslisten, der har sagt det – det er for øvrigt heller ikke fru Birthe Rønn Hornbech – men det er såmænd Justitsministeriet.

Med denne debat har vi villet indskærpe og håbe på, at der var flere end tilfældet var, der virkelig ville sige nej tak principielt til særlove i fredstid. I stedet for har vi fået nogle slatne meldinger om, at midlet ikke var så smukt, men vi tager det i det mindste som udtryk for, at der ikke er nogen, der har offensivt mod på at forsvare den her skamplet på dansk folkestyre, der hedder Tvindloven.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 16:

Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af modersmålsundervisning i den danske folkeskole.

Af Tom Behnke (FP) m.fl.
(Fremsat 2/4 98).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Fremskridtspartiet anfører som begrundelse for beslutningsforslaget om at afskaffe moders-

målsundervisningen, at det ikke kan være folkeskolens opgave at finansiere denne undervisning, og at ressourcerne bør anvendes til andre formål.

Undervisningsministeriet anslår, at de årlige udgifter til modersmålsundervisningen på landsbasis i dag andrager ca. 60 mio. kr. Det er et væsentligt beløb, og dog er det alligevel kun nogle få promille af de samlede udgifter til folkeskolen. Opgaven og dermed udgiften er også efter min opfattelse helt nødvendig.

Som forslagsstillerne selv er inde på, fremgår det af et EF-direktiv fra 1997, at medlemsstaterne skal træffe egnede foranstaltninger til at fremme undervisningen i modersmålet og i hjemlandets kultur for børn af vandrende arbejdstagere. Det betyder, at det offentlige skolesystem skal etablere tilbud om en sådan undervisning. Kun Fremskridtspartiet kan mene, at det vil være en opfyldelse af denne forpligtelse at henvise til, at man på privat initiativ kan oprette modersmålsundervisning.

Direktivet tager direkte kun sigte på børn fra andre EU-lande, men EU's Ministerråd vedtog i 1994 en resolution, som henstiller til medlemslandene at tilbyde modersmålsundervisning til børn af alle emigranter, altså også til børn af indvandrere og flygtninge fra tredjelande. Det er jo denne gruppe, som omfatter langt de fleste tosprogede i Danmark. Der findes herudover en lang række anbefalinger om at tilbyde modersmålsundervisning til alle sproggrupper fra internationale organisationer, herunder Europarådet og UNESCO.

Modersmålsundervisningen er også udbredt i mange af de lande, som vi sammenligner os med. Jeg kan her nævne, at der i Sverige, Norge, Finland, Tyskland, Holland, England og Canada er oprettet modersmålsundervisning for de sproggrupper, der lokalt er repræsenteret med et rimeligt antal børn.

Fremskridtspartiets beslutningsforslag er som anført en genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 27 af 23. oktober 1997, der igen var en delvis genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 65 af 20. november 1996.

Min forgænger pegede ved behandlingen af beslutningsforslag nr. B 27 på en række grunde for at opretholde modersmålsundervisningen for de tosprogede elever. Jeg skal gerne gentage de grunde, da jeg er fuldstændig enig i dem.

For det første: En udvikling af modersmålet er i vidt omfang en forudsætning for, at børn kan lære et nyt sprog. Den forudsætning lægger

vi jo også til grund, når det gælder danske børns indlæring af fremmedsprog. For yderligere at få viden på det område anmodede den daværende undervisningsminister i 1996 Danmarks Pædagogiske Institut om at belyse tosprogede børns sproglige udvikling, herunder forholdet mellem modersmålsundervisningen og tosprogede børns tilegnelse af dansk som andetsprog. Rapport nr. 1, som blev udsendt i foråret 1997, omhandlede tosprogede elevers danskundskaber på folkeskolens ældste klasse. Forholdet til modersmålet vil blive belyst i undersøgelsens delrapport nr. 2, som forventes at foreligge i juni 1998.

For det andet: Kendskab til flere sprog kan være af afgørende betydning i et barns udvikling. Det kan også have betydning i det internationale samarbejde, at der i Danmark findes personer med kendskab til f.eks. arabisk og tyrkisk.

For det tredje: Hvis modersmålet ikke udvikles, risikerer børn og unge at blive fremmedgjorte i forhold til forældrene. Noget sådant vil selvsagt være af allerstørste skade for børns og unges udvikling. For at andengenerationsindvandrere ikke skal blive rodløse, er det afgørende, at de forstår det danske samfund og deres egen forældregeneration.

For det fjerde: Modersmålslærerne på skolerne formidler i mange sammenhænge en kontakt mellem forældre og skole, hvilket fremmer indvandrerforældrenes forståelse og tillid til folkeskolen.

For det femte: Oprindelig var udsigten til, at de udenlandske arbejdstagere og deres familier senere ville rejse hjem, en del af begrundelsen for modersmålsundervisningen. Det har i mellemtiden vist sig, at det kun sker i begrænset omfang. Men når det gælder flygtningefamilier, skal man ikke på forhånd opgive håbet om, at forholdene i hjemlandet kan bedre sig så meget, at familierne kan vende hjem. Opstår denne situation, vil det have stor betydning for familiernes beslutning, at børnene forstår og taler oprindelseslandets sprog.

Jeg vil endelig gøre opmærksom på, at de ressourcer, som anvendes til modersmålsundervisning, er langt mindre end dem, der anvendes til undervisning i dansk som andetsprog. Af de nævnte grunde afviser jeg Fremskridtspartiets beslutningsforslag. Efter min opfattelse skal der fortsat være modersmålsundervisning for tosprogede elever i folkeskolen,

men således at undervisningen i højere grad end i dag bliver en integreret del af folkeskolen.

Forslagsstillerne anfører, at mange tosprogede børn ikke kan dansk ved optagelsen i folkeskolen. Jeg kan henvise til, at jeg den 16. april har fremsat et lovforslag om forstærket integration af børn af indvandrere og flygtninge. Forslaget går ud på at indføre en forpligtelse for kommunerne til at oprette sprogstimuleringsstilbud for tosprogede førskolebørn, og sigtet er, at børnene tilegner sig et basiskendskab til dansk, inden de begynder skolen.

Hans Peter Baadsgaard (S):

Fremskridtspartiet vil med dette beslutningsforslag afskaffe modersmålsundervisning i folkeskolen, og det er vi uenige i. Dermed kunne jeg sådan set slutte, nemlig med at afvise forslaget.

Hvis jeg skal fortsætte en lille smule, kunne jeg nævne et eksempel, hvor det i hvert fald er helt oplagt med modersmålsundervisning, og det var ministeren også inde på. Børn, der senere får mulighed for at vende tilbage til deres hjemland, skal selvfølgelig have mulighed for ikke at vende tilbage som flygtninge i deres eget land, men som borgere, der kan deres sprog. Det var bare ét eksempel.

Forslagsstillerne argumenterer med, at det var bedre at undervise i dansk. Nu får vi mulighed for at styrke danskundervisningen og også styrke danskundervisningen i førskolealderen, som undervisningsministeren har lagt op til med det lovforslag, der er fremsat. Men det her forhindrer jo ikke, at man kan styrke danskundervisningen, og der er også dem, der mener, og det afventer vi Danmarks Pædagogiske Instituts undersøgelse af, at modersmålsundervisning vil styrke danskindlæringen.

Det bliver spændende at se, hvad Danmarks Pædagogiske Institut kommer frem til, men det kan jo ikke afvises, at det forholder sig sådan. Vi ved det ikke. Halvdelen af de fremmedsprogede får modersmålsundervisning, den anden halvdel får ikke modersmålsundervisning, sådan som praksis er, og derfor er det muligt at gøre op, hvem der klarer sig bedst på det danske sprog.

Som sagt afviser vi Fremskridtspartiets forslag, og jeg vil også godt nævne et argument mere. Vi mener faktisk, at modersmålsundervisningen både kan og bør tilrettelægges sådan, at den styrker integrationen. Det kan gøres på forskellige måder, men pædagogisk rigtigt til-

rettelagt vil modersmålsundervisningen kunne styrke integrationen og bidrage til, at de pågældende børn bliver hjulpet bedst muligt også i den øvrige skolegang. Som sagt afventer vi Danmarks Pædagogiske Instituts redegørelse for den undersøgelse, de har foretaget af modersmålsundervisningens betydning.

Jeg synes heller ikke, det kan begrundes i økonomiske forhold, som Fremskridtspartiet gør. Det drejer sig, så vidt jeg kan regne ud, om tre promille af folkeskolens udgifter, og det kan jo ikke være det helt afgørende, hvis det ellers foregår til gavn for de pågældende børn. Så det er en afvisning af forslaget fra Socialdemokratiets side.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Jeg vil godt spørge hr. Hans Peter Baadsgaard, om han er enig med mig i, at vi har brug for en vejledning om modersmålsundervisning. Jeg hørte jo, at hr. Hans Peter Baadsgaard synes, vi skal til at modernisere modersmålsundervisningen, og kommunerne skriger på en ny vejledning. Vil hr. Hans Peter Baadsgaard være enig i, at vi skal presse ministeren til at komme med den vejledning, som vi har ønsket i flere år?

(Kort bemærkning).

Hans Peter Baadsgaard (S):

Nu er jeg en fredssommelig person, der helst ikke indlader mig på pression, men jeg går ud fra, at ministeren udsender en vejledning, når der er overblik over det her.

Jeg har hidtil forstået det sådan, at det var et spørgsmål om at afvente Danmarks Pædagogiske Instituts rapport. Det skal jeg ikke nærmere kunne redegøre for, men jeg går ud fra, at vi snart får den vejledning, vi har ventet på, så man ved, hvad man har at rette sig efter, medmindre der er anledning til at tage spørgsmålet op i forbindelse med Danmarks Pædagogiske Instituts afrapportering.

Det er jo en pligt, kommunerne har til at tilbyde modersmålsundervisning, men det er jo en begrænset pligt med hensyn til, hvorvidt der skal gives modersmålsundervisning i tredje eller femte generation. Det mener SF jo. Det gav de i hvert fald udtryk for ved den seneste behandling. Jeg synes nok, man godt kan stille sig selv spørgsmålet, i hvor mange generationer der skal gives modersmålsundervisning. Men det var en vejledning, der blev spurgt om. Det spørgsmål vil jeg bede SF rette til ministeren.

Anders Mølgaard (V):

Venstre har igennem mange år plæderet for at fjerne kommunernes forpligtelse til at tilbyde modersmålsundervisning til fremmedsprogede børn, og vi mener, det er på tide, at Folketinget giver kommunerne en valgfrihed.

Talrige kommunale betragtninger er også gjort om, at kommunerne er bedst til at håndtere de lokale krav, og at statsligt formynderi på dette område simpelt hen er unødvendigt.

Variationerne kommunerne imellem er som bekendt også meget betydelige. F.eks. er ca. halvdelen af landets tosprogede børn, nemlig ca. 20.000 ud af 40.000, koncentreret i bare 6 af landets 275 kommuner.

Vi har fra Venstres side i mange år argumenteret for, at kommunerne bliver fritstillet med hensyn til at tilbyde denne form for undervisning, og der er også et betydeligt potentiale af ressourcer, som kunne tilføres en styrket undervisning i dansk. Det er 2.500-3.000 kr. pr. elev pr. år, altså i alt knap 50 mio. kr. på landsbasis, vi taler om.

Det er også tankevækkende, at nogle indvandrersorganisationer nu ligefrem offentligt giver udtryk for, at det er en bjørnetjeneste, man gør de fremmedsprogede børn ved at tilbyde modersmålsundervisning, og at det var bedre at tilføre ressourcerne til en forbedring af danskundervisningen. Selvfølgelig er det sådan, at hvis man ønsker at fortsætte modersmålsundervisningen, kan man gøre det i fritiden.

Jeg har også noteret mig, at Landsforeningen Skole & Samfund på et repræsentantskabsmøde medio 1996 efter en afstemning har pålagt deres hovedbestyrelse at arbejde for netop friheden for kommunerne med hensyn til at tilbyde modersmålsundervisning. Jeg synes, det er glædeligt, at der nu endelig er kommet vind i sejlene for dette meget ræsonnable synspunkt.

Men som sagt mener vi, at Fremskridtspartiets forslag er for vidtgående. Man fjerner kommunernes mulighed for at disponere, og det er vi selvfølgelig modstandere af.

(Kort bemærkning).

Anne Baastrup (SF):

Nu er det sådan, at Venstres flygtningepolitik, sådan som jeg har forstået det, går ud på, at flygtninge skal kunne sendes tilbage inden for en 7-års-periode.

Er det så sådan, at hr. Anders Mølgaard er fuldstændig ligeglad med, at de børn, der har levet her i måske 9 år eller 10 år, fordi de

undertiden ofte har en meget lang periode i asylcentre, ikke får lært deres modersmål? Er det sådan, at hr. Anders Mølgaard er fuldstændig ligeglad med, hvordan de børn får et liv, når de nu bliver sendt tilbage i henhold til Venstres flygtningepolitik?

Jeg har nemlig det grundproblem, når jeg skal forstå Venstres politik på det her område, at det ikke hænger sammen, men det kan være, at hr. Anders Mølgaard på nuværende tidspunkt kan komme med en afklaring af, hvad det egentlig er, Venstre vil på det her område. Jeg spurgte sidst, og jeg spurgte forrige gang. Jeg har aldrig fået et svar, men det kan være, jeg får det i dag.

(Kort bemærkning).

Anders Mølgaard (V):

Til SF's ordfører vil jeg sige, at som man råber i skoven, får man svar. Derfor vil jeg sige, at jeg i min korte ordførertale påpegede, at det er tankevækkende, at selv indvandrerorganisationer gør opmærksom på det synspunkt, som jeg her refererede til og argumenterede for. Jeg tror også, SF's ordfører måske ligefrem har fulgt med i den debat, der pågår i USA netop nu, hvor store grupper af indvandrere og flygtninge argumenterer for det samme synspunkt og ligefrem kræver det af deres folkevalgte. Jeg tror, SF's ordfører er opmærksom på den debat, og at vi ikke er alene om at repræsentere det synspunkt.

Vi er bestemt ikke ligeglade, og derfor er det også sådan, at det må være op til en kommunal afgørelse, om man ønsker at tilbyde modersmålsundervisning i fremtiden. Vi er jo netop ikke enige med Fremskridtspartiet i, at vi centralt skal forbyde muligheden for lokalt at tilbyde undervisning. Vi går altså ind for det lokale selvstyre i Venstre. Det ved jeg ikke, hvordan SF har det med, men vi mener, at man lokalt må vurdere, om det er hensigtsmæssigt eller ej.

Jeg synes egentlig, SF's ordfører skulle være opmærksom på f.eks. den debat, der for tiden foregår i USA om præcis det samme tema, og måske se mere åbent og nuanceret på denne problemstilling.

(Kort bemærkning).

Anne Bastrup (SF):

Nu spurgte jeg Venstres ordfører, hvordan Venstres politik på dette område hang sammen med Venstres flygtningepolitik.

Jeg skulle hilse og sige fra indvandrerorganisationerne, at jeg endnu ikke er stødt ind i en eneste organisation, der mener, at Venstres politik er i orden, når det drejer sig om, at man skal kunne sendes tilbage inden for en 7-årsperiode.

Jeg spørger derfor endnu en gang: Hvordan hænger Venstres flygtningepolitik sammen med Venstres modersmålsundervisningspolitik?

Brian Mikkelsen (KF):

Jeg vil godt starte med at slå fast, at vi er positivt indstillet over for beslutningsforslaget fra Fremskridtspartiet.

Sagen er jo den, at det er en bekendtgørelse fra 1984, som giver kommunerne pligt til at tilbyde indvandrerbørn i folkeskolen undervisning i deres modersmål. Dengang drejede det sig om ca. 1,6 pct. af eleverne, og man regnede egentlig med, at de fleste af dem ville vende tilbage til deres hjemland.

Denne bekendtgørelse hvilede på en underlig illusion. I dag er forudsætningen for den påbudte sprogundervisning en ganske anden. Der er nu 6 pct. tosprogede elever i folkeskolen, og vi ved, at disse 30.000 børn vil vokse op, uddanne sig, få arbejde og stifte familie i Danmark, men vi ved også, at mange af disse børn, der er både anden- og tredjegerationsindvandrere, vil leve i sproglig isolation med risiko for at blive andenklassens borgere, fordi den danske folkeskole ikke formåede at lære dem ordentligt dansk.

Der er mange grunde til, at sprogintegrationen delvis er slået fejl. Sagen er jo den, at børnene kommer i skole uden at have lært dansk og uden at kunne dansk, og når dansk i skolen så bliver sprog nummer to, betyder det også, at man simpelt hen fravælger dansk. Derfor er det vigtigt, at der nu gøres en forstærket indsats, så alle folkeskolebørn får lært det samme sprog, nemlig dansk.

Sagen er også den, at hvis man virkelig vil gøre en indsats for at blive integreret i det danske samfund, er det bedste redskab, man overhovedet kan have, at man kan formulere sig på dansk, så man kan komme ind på arbejdsmarkedet. For at tage et eksempel: Der har været meget debat om, at arbejdsgivere fravælger Mustafa og folk med andre indvandrernavne, og debatten er gået på, at det er, fordi de hedder Mustafa og kommer fra Tyrkiet eller Pakistan.

Det tror jeg nu ikke holder i virkelighedens verden. Hvis jeg var arbejdsgiver, ville jeg se på, hvor jeg kunne få den bedste arbejdskraft, og markedskræfterne siger, at jeg slet ikke ville have råd til at have nogle fordomme over for fremmede. Det, man gør som arbejdsgiver, er, at man tænker: Kan vedkommende nu formulere sig på dansk? Kan han gå ordentligt ind på den her arbejdsplads og fungere på lige fod med de andre? Og det har ikke spor at gøre med fordomme eller racisme eller noget i den stil. Det har noget at gøre med, at man godt vil have noget ordentlig arbejdskraft til sin virksomhed.

Derfor er det strengt nødvendigt, at eleverne lærer dansk, så de har en rimelig mulighed for at begå sig i det danske samfund, ikke kun for samfundets skyld, men i høj grad for deres egen og deres families skyld. Det er afgørende for indvandrere og flygtninge, at danskundskaberne er i orden, ellers er muligheden for at modtage undervisning stærkt reduceret, og senere i livet er muligheden for at få arbejde ligeledes ikke særlig stor.

Samtidig er det vigtigt for integrationsprocessen, at de fremmedsprogede først og fremmest lærer ordentligt dansk. Det er her, alle ressourcerne skal sættes ind. Det er at gøre indvandrere og flygtninge en bjørnetjeneste, hvis man, som undervisningsministeren her skitserer, prioriterer modersmålsundervisningen højere end danskundervisningen.

Det her er et vigtigt signal at give, og det er derfor, vi godt kan støtte Fremskridtspartiets forslag om, at man ikke skal tilbyde modersmålsundervisning. Man skal lære dansk og atter dansk. Undervisning af indvandrere og flygtninge i modersmålet er ikke et samfundsanliggende, men en privat sag, og det bør være forældrenes ansvar at sikre, at børn og unge lærer noget om deres egen kultur og deres eget sprog. Det er ikke samfundets opgave.

Det vil sige, at hvis forældrene ønsker, at deres børn skal have modersmålsundervisning, må de selv tage initiativet til det, og man kunne så eventuelt forestille sig, at modersmålsundervisning kunne etableres under folkeoplysningsloven. Selvfølgelig skal der være mulighed for modersmålsundervisning, men den skal ikke nødvendigvis ligge i folkeskolen.

Derfor kan jeg tilsige De Konservatives støtte til forslaget, som vi synes er et skridt i den rigtige retning.

Anne Baastrup (SF):

Jeg tror, det er ottende gang, vi diskuterer modersmålsundervisning og ophævelse af modersmålsundervisning i den 3½-års-periode, jeg har siddet i Folketinget. Jeg vil derfor sådan generelt henvise til de synspunkter, som SF er kommet frem med i de utallige foregående debatter.

Men der er altså også kommet nogle andre nye synspunkter ind i den ophedede debat, som vi inden for de sidste år har haft om flygtningespørgsmålet. Der er blandt andet kommet en ny organisation, der hedder Ungsam. Den påpeger meget klogt, at et af de problemer, som de unge indvandrere og flygtninge har med forældrene, er at forklare det skred, hvor de selv oplever, at de går fra deres egen kultur og får en eller anden miskrankkultur. Hvis de på deres modersmål, som forældrene forstår bedre end dansk, kan forklare, præcis hvad det er, der sker, og overbevise deres forældre om, at det ikke handler om, at de kaster deres forældres kultur i grams, bliver det meget, meget nemmere for de unge at fungere i det danske samfund. Det synes jeg i højere grad burde komme frem, og jeg var meget glad for, at ministeren trak dette aspekt frem.

Et andet problem, som jeg forsøgte at få Venstres ordfører til at gå lidt i debat med mig om, men hvor han gled af, er, hvordan vi kan sikre, at flygtninge, der meget gerne vil repatrieres, vende tilbage, lige så snart, der er fred i deres land, rent faktisk kan få deres familie med. Mange forældre tager af sted alene uden deres børn, fordi deres børn ikke vil med. Og hvorfor vil deres børn ikke med? Deres børn vil ikke med, fordi de ikke kan sproget.

Jeg har selv i min nærmeste familie et meget sørgeligt eksempel, hvor forældrene tog af sted, men måtte vende tilbage igen. Børnene kunne ikke spansk. Det er en meget traumatisk oplevelse for forældre at skulle opgive beslutningen om at vende tilbage til det land, de er flygtet fra, når freden indtræder.

Et andet spørgsmål, som jeg også synes, vi i højere grad skulle prøve at tage ind i debatten om modersmålsundervisning, er, hvem det er, der skal styre de informationer, som børnene får. Er det det offentlige, eller er det en eller anden præst inden for de pågældendes religion? Hvem er det, der skal levere undervisningsmidlerne, hvem er det, der skal kontrollere resultaterne? Er det det offentlige, eller er det en privat organisation?

Jeg ser helst, at det er det offentlige. Så ved vi, hvad det er for nogle informationer, børnene får, og hvad det er, børnene lærer. Men jeg tror også, og her vil jeg meget gerne presse ministeren til at komme med en ny vejledning, at det er absolut nødvendigt, at vi begynder at udnytte modersmållærerne mere offensivt på de enkelte skoler.

Københavns Kommune har sat et projekt i gang, som efter de informationer, jeg har fået, rent faktisk har flyttet indvanderforældrene, så de tør komme på skolen, fordi man har lavet nogle tosprogede skoler. Her har man fået skabt det grundlag, der gør, at de tosprogede forældre rent faktisk dukker op på skolerne. Man har skoler, der anvender modersmållæreren som kulturformidler. Vi bliver nødt til at anvende modersmållæreren som et offensivt og godt instrument, således at vi kan sikre, at også disse grupper af unge får en ordentlig uddannelse.

SF kan naturligvis ikke støtte forslaget. Jeg håber, at vi på et eller andet tidspunkt kan slippe for denne evindelige debat og i stedet for begynde at tænke lidt fremad. Det drejer sig om mennesker, som skal have mulighed for at få en fremtid her i landet, men også om mennesker, hvoraf nogle meget gerne vil tilbage til deres hjemland. Det skal de have lov til, og Fremskridtspartiet skal i hvert fald ikke få SF's stemme til at forhindre det.

Dora Rossen (DF):

Indledningsvis vil jeg sige, at Dansk Folkeparti kan tilslutte sig forslaget, og så vil jeg godt sige, hvorfor vi kan det.

Vi ser altså ikke, at der står noget her, som begrunder en fortsættelse af modersmålsundervisningen i den danske folkeskole. Kommunernes budgetter ude omkring er så stramme, at der dårlig nok er penge til undervisning til vore egne børn. Skolerne er nedslidte, og der mangler materialer, edb-udstyr og lignende, og hvis skolerne skal opretholde undervisningen, som den er i dag, er det klart, at det her er et sted, hvor man kunne sætte ind.

Nogle partier mener fortsat, at man for at forstå dansk først skal lære sit eget sprog til bunds. Det mener Dansk Folkeparti ikke nødvendigvis er rigtigt. Det må være forældrenes ansvar.

I tv var der for nylig en udsendelse, så vidt jeg husker fra Californien. Den omhandlede, at mexicanske indvanderforældre udtrykte ønske og stillede krav om, at deres børn skulle have mere undervisning i engelsk og slippe for

undervisning i deres nationalsprog, spansk. Her var det, som hr. Mølgaard udtrykte det, et krav. Det kunne de lære derhjemme, mente forældrene. Disse mexicanske forældre kunne se, at det af hensyn til deres børns fremtid var nødvendigt, at børnene lærte værtslandets sprog til bunds. Derved var de bedre udrustet fremover.

Jeg har også set i tv, at der har været en lignende undersøgelse i Tyskland, hvor de tyrkiske indvanderforældre var klar over det nødvendige i en tilbundsående undervisning i det tyske sprog. Ellers var mulighederne for, at deres børn kunne få arbejde, på længere sigt ganske minimale. Disse forældre tænkte også på børnenes fremtid.

Jeg sidder både i kommunen og i amtet, og jeg har bemærket, at man lige har udsendt en bekendtgørelse af 28. januar. Det, jeg har hæftet mig ved, er bilag 3, hvori der er en oversigt over bestemmelser vedrørende modersmålsundervisning i henhold til bekendtgørelsen af 1984. Her står tydeligt i § 12, at det påhviler kommunerne at tilbyde fremmedsprogede elever, der er optaget i folkeskolen som undervisningspligtige, undervisning i deres eget modersmål, nationalsproget, medmindre de undervises heri på anden måde.

Den anden måde kunne jo f.eks. være forældrene. De må da være de nærmeste til det, hvis de absolut mener, det er vigtigt for deres børn at kunne deres modersmål. Det kan da ikke være danskernes opgave at betale for det. Det må indvandrerne selv sørge for at betale. Det har vi jo også set tidligere i historien. Her måtte man selv sørge for at klare sproget, hvor man vandrede hen, eksempelvis danskerne i USA.

Jeg indledte med at sige, at kommunernes budgetter er stramme. Hvis der ikke sker ændringer også på dette område, kan det på længere sigt være med til at slå bunden ud af kommunekasserne fremover. Problemet vil ikke blive mindre, tværtimod. Jeg kender også lidt til voksenundervisning. De bruger utrolig mange penge i amterne.

Susanne Clemensen (CD):

Nu har vi fået at vide af undervisningsministeren i dag, at DPI først forventer at komme med anden delrapport, der skal følge forsøgsperioden, der udløb den 31. juli 1997, i juni 1998. Denne rapport er efter CD's opfattelse en forudsætning for, at vi kan diskutere modersmålsundervisningens fremtidige struktur og ind-

hold, og derfor kan vi altså ikke støtte det fremsatte beslutningsforslag.

Jeg vil dog godt sige, at vi i CD er af den opfattelse, at kommunerne fortsat skal tilbyde modersmålsundervisning, men det er under forudsætning af, at modersmålsundervisningen er med til at styrke indlæringen af dansk for børn af udlændinge, der ikke er født og opvokset her i landet.

Dorit Myltoft (RV):

Da partiets ordfører i denne sag, fru Elisabeth Arnold, ikke kan være til stede, skal jeg fremføre følgende:

Den gældende lovgivning om den danske folkeskole forpligter kommunerne til at tilbyde fremmedsprogede, tosprogede elever modersmålsundervisning. Det er der efter Det Radikale Venstres mening gode grunde til.

For det første er en beherskelse af modersmålet en forudsætning for at tilegne sig fremmedsprog. Det gælder for danske børn, og det gælder naturligvis også for andre børn.

For det andet er det vigtigt for de fremmedsprogede børn, at de gennem forankringen i både deres eget sprog og i deres nye sprog, dansk, kan opfylde de store krav, som vi andre stiller til dem. Vi forventer jo af dem, at de dels opretholder deres bånd til deres forældres sprog og kultur, og dels at de slår rod i det danske samfund og indgår i dette som aktive borgere.

For det tredje er det vores opfattelse, at denne modersmålsundervisning bør være tilgængelig og gratis for alle fremmedsprogede børn. Folkeskolen skal være for alle, og folkeskolens forpligtelser gælder over for alle dens elever. Modersmålsundervisning og danskundervisning står ikke i modsætning til hinanden. De supplerer hinanden.

Til beslutningsforslagets bemærkninger har jeg et par kommentarer. Fremskridtspartiet gør meget ud af, at modersmålsundervisning er for dyr for skatteyderne. »Der er ikke længere råd til det hele«, siges der, men hvad er fakta? Det drejer sig om en gruppe elever, der udgør mindre end 10 pct. af det samlede elevtal. Udgifterne til modersmålsundervisning udgør nogle få promille af de samlede folkeskoleudgifter.

Man kunne få den mistanke, at det ikke er beløbets størrelse, der generer Fremskridtspartiet, men derimod, at det beskedne beløb bruges til ydelser til en gruppe folkeskoleelever, som

Fremskridtspartiet helst ser derhen, hvor peberet gror.

Den anden kommentar drejer sig om den fri-modighed, hvormed Fremskridtspartiet forkaster forskningsresultater, der ikke passer ind i partiets verdensbillede. Jeg citerer fra forslaget bemærkninger:

»Forslagsstillerne mener tilmed, at det er en udokumenteret påstand, når sprogforskere, eksperter og interesseorganisationer udtaler sig om, at modersmålsundervisning er vigtig for tillæring af dansk.«

Jeg synes, det er stærk tobak at beskyldte danske sprogforskere for at bringe udokumenterede påstande til torvs. Fremskridtspartiet ved åbenbart bedre.

På denne baggrund kan det næppe komme som en overraskelse, at Det Radikale Venstre afviser Fremskridtspartiets forslag om afskaffelse af folkeskolens modersmålsundervisning.

Søren Kolstrup (EL):

Man kan ikke sige noget godt om det fremsatte forslag. Det røber en skrigende uvidenhed om sprog og sprogindlæring. I bemærkningerne hedder det:

»Forslagsstillerne mener tilmed, at det er en udokumenteret påstand, når sprogforskere, eksperter og interesseorganisationer udtaler sig om, at modersmålsundervisning er vigtig for tillæring af dansk.«

Tja, eksperter er ofte uenige, men der er faktisk en sjælden enighed blandt de eksperter, der har forstand på sprogindlæring. Udviklingen af modersmålet er vigtig for at lære dansk. Det er alle faktisk enige om. Den store undersøgelse »Tosprogede elevers danskundskaber på folkeskolens ældste klassetrin«, som Danmarks Pædagogiske Institut udgav i 1997, peger i samme retning.

Jeg skal ikke stå her og referere alle argumenterne for modersmålsundervisning, for jeg har indtryk af, at forslagsstillerne tilsyneladende er ligeglade med argumenter og fakta. Forslaget handler dybest set ikke om skolepolitik, men om udlændingepolitik.

Ud over at det bygger på fornægtelsen af fakta, er der for det andet tale om et forvirret forslag. Førskoleindsats for tosprogede børn og modersmålsundervisning i folkeskolen blandes sammen.

Så synes vi også, forslaget røber en sjælden set foragt i forhold til de etniske minoriteter. I bemærkningerne hedder det, at »størstedelen af

disse fremmedsprogede børn i høj grad dyrker deres modersmål i hjemmene og ofte på bekostning af de danskundskaber, som de burde være i besiddelse af ved skolestart . . .«.

Enhedslisten har siden 1996 argumenteret for, at modersmålsundervisningen skal forbedres, bl.a. ved at der skabes et tættere samvirke mellem modersmålsundervisningen og elevernes andre timer. En sådan koordinering vil styrke eleverne både i dansk og i de øvrige fag.

Undervisningsministeriet har jo i flere år haft en ny og forbedret undervisningsvejledning om modersmålsundervisning liggende i skuffen, og jeg håber ligesom andre ordførere, at den nye undervisningsminister snarest vil udsende den ny vejledning om modersmålsundervisning. Der er virkelig brug for en bedre modersmålsundervisning og i hvert fald ikke for en fjernelse af modersmålsundervisningen.

Tove Videbæk (KRF):

Kristeligt Folkeparti er enig med forslagsstillerne i, at danskundervisning i folkeskolen skal prioriteres højt. Det er dog vort indtryk, at man i kommunerne er i fuld gang med at foretage denne prioritering.

Samtidig synes vi, at dette forslag om stop af offentlig støtte til modersmålsundervisning i folkeskolen er rimelig besynderligt set i lyset af, at forslagsstillerne ønsker, at flygtninge og indvandrere skal sendes hjem.

Vi mener, det er temmelig vigtigt, at flygtninge lærer eller har mulighed for at vedligeholde deres modersmål, så de kan tale deres hjemlands sprog og dermed klare sig godt i deres hjemland, hvis eller når de skal hjemsendes. Kristeligt Folkeparti kan derfor ikke støtte dette forslag.

(Kort bemærkning).

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Kun to ganske korte ting. For det første tror jeg, alle Folketingets partier er enige om, at indvandrere skal have et godt grundlag for også at beherske det danske sprog, og det er netop det, som er baggrunden for lovforslaget, der blev fremsat den 16. april. Det, der så synes at være diskussion om, er, om beherskelse af modersmålet er den bedste forudsætning for at lære det danske sprog, fordi man derved får en forankring.

Det andet, jeg vil tilføje, er med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt der kan laves en vej-

ledning i modersmålsundervisning. Jeg er ganske sikker på, at det kan ske, også inden for en overskuelig fremtid.

Arne Melchior (CD):

Jeg kom på grund af et andet møde lidt sent i gang med at lytte på min højtaler til denne debat. Jeg har nu spurgt mig for hos ordførerne, om det har været gjort helt klart, og om det har været gjort stærkt gældende, at den udlændingepolitik, som forslagsstillerne og visse andre her i salen fører, ikke hænger sammen.

Forslagsstillerne ønsker jo i høj grad, at flygtninge på et tidspunkt skal kunne vende tilbage til det land, de kom fra, og så må det da både logisk, sagligt og fornuftsmæssigt være overordentlig væsentligt, at de kan tale sproget i det land, de eventuelt skal vende tilbage til – både selv om de ikke behøver det, men blot får lyst til at vende tilbage. Der må da være sammenhæng i, at hvis man vil have, at folk skal rejse hjem til det land, hvor de måske enten aldrig har boet eller kun har boet som børn eller meget unge, skal de da også beherske landets sprog. Det må da være et medincitament til, at de får lyst til og har nemt ved at vende tilbage.

Jeg forstår, at andre ordførere har været inde på dette emne; men i overensstemmelse med CD's ordfører, der kom til at gøre sin tale ultrakort – måske i en forståelig foragt for dette forslag – vil jeg gerne, inden debatten slutter, understrege, at CD i høj grad mener, at næsten uanset hvordan de pågældende menneskers liv i øvrigt vil komme til at forme sig – det er jo svært at se nogle år frem for det enkelte menneske og for samfundet – anser vi det ud fra alle betragtninger for overordentlig væsentligt, at der gives mulighed for modersmålsundervisning.

Som sagt kan jeg altså ikke begribe, at der er hoved eller hale i at ønske, at flygtninge skal vende hjem, når man ikke vil bidrage til, at de bedst muligt behersker det sprog, der tales i det land, de skal vende hjem til.

Tom Behnke (FP):

Det kan egentlig undre, når man kigger sig omkring i det danske samfund og i undervisningssektoren og ser, i hvilket omfang der bliver givet tilbud om modersmålsundervisning til udlændinge, sammenlignet med den undervisning, der bliver givet til visse danske statsborgere i deres modersmål. Jeg tænker på, at f.eks. grønlandere og færinger jo ikke får noget til-

bud om undervisning i deres eget modersmål, hvis de i kortere eller længere perioder opholder sig i det, der betegnes Syddanmark. Det kan egentlig undre lidt, at vore egne statsborgere ikke engang har de samme muligheder som de udlændinge, der kommer til Danmark.

Derudover er det også et faktum, at der er ingen steder i verden – ingen steder i verden – hvor danskere kan rejse ud og bosætte sig og på det pågældende lands skattekunders regning har krav på at modtage modersmålsundervisning. Jo, der er en enkelt undtagelse, nemlig Sydslesvig, hvor der er nogle danske skoler, hvor der gives danskundervisning. Men ellers er der jo ingen steder i verden, hvor man kan rejse ud og tro og forvente, at man kan få modersmålsundervisning. Det er kun i Danmark, det findes, endda i overflod.

Vi har i Fremskridtspartiet meget stor forståelse for, at der er nogle udlændinge, der ønsker at bevare deres eget modersmål; men vi kan ikke se, at det på nogen måde er en offentlig opgave at finansiere undervisning i det. Det må være forældrenes egen opgave at undervise børnene i deres eget modersmål og deres egen kulturelle baggrund, hvis de ønsker, at det skal ske.

De penge, der i dag bruges på modersmålsundervisningen, kunne set med Fremskridtspartiets øjne med langt større succes bruges til en intensiv danskundervisning, specielt af de udenlandske børn, som ikke er i stand til at tale dansk, når de kommer i skole. Faktisk er det vores opfattelse, at mange udenlandske forældre svigter deres børn ved ikke at lære dem dansk, før de skal i skole.

Hvis udlændingene vidste, at det er deres eget ansvar at lære deres børn at tale dansk, før de skal starte i skolen, er jeg ret sikker på, at forældrene ville påtage sig det ansvar. Men som det er i dag, er der intet incitament til at gøre det. Som tilbudene er til udlændinge her i landet, klientgør vi udlændingene. Vi tager fuldstændig enhver form for forældreansvar fra dem, og det kan kun gå galt, og det synes jeg i virkeligheden er synd for de pågældende.

Jeg synes, det ville være rimeligt, at man stillede krav til forældrene og sagde: Det er jeres eget ansvar at lære jeres børn at tale dansk, inden de starter i skolen. Hvis der ikke var nogen form for offentligt finansieret modersmålsundervisning, ville det også medføre, at forældrene vidste, det var en nødvendighed, at børnene kunne tale dansk, når de skulle begynde

de i skolen, og derfor ville de selvfølgelig også påtage sig den opgave.

Jeg vil godt takke for tilslutningen fra Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti og den halve tilslutning fra Venstre, som i princippet er enig, men mener, det bør være op til hver enkelt kommune. Det kan vi ikke være meget uenige i, men som det også fremgår af bemærkningerne til forslaget, har vi jo prøvet den model. Men den fik heller ikke flertal i Folketinget, og så kan vi lige så godt melde rent ud, hvad det er, Fremskridtspartiet ønsker.

Al den tale om, at det at kunne sit eget modersmål er en forudsætning for, at man kan lære dansk, er noget vrøvl. Hvad er så den danske befolknings forudsætning for at lære dansk? Er det, at man kan sit eget modersmål, som er dansk? Det hænger jo ikke sammen. Vi skal hele tiden holde os for øje, på hvilket niveau, på hvilket alderstrin man begynder at lære dansk. Hvis det er sådan, at man er født og opvokset i Danmark, hvor stort er behovet så? Eller som en ordfører sagde: Hvor mange generationer skal der være tale om?

Det blev også sagt, at eksperterne siger, at det er en forudsætning for, at man kan lære dansk, at man kan sit eget modersmål, uanset hvordan og hvorledes. Spørgsmålet er: Hvad er det for eksperter? Er det alle eksperter, der har den holdning, og hvem er egentlig de bedste eksperter på området? Hvem er egentlig de bedste eksperter, og er det ikke dem, det handler om? Er det i virkeligheden ikke udlændingene selv og deres børn, der er eksperterne, og hvad siger de, hvis man spørger dem? Det har man jo gjort, for som hr. Anders Mølgaard refererede, ligger der nogle indstillinger fra udlændinge her i landet, og de vil hellere have noget mere danskundervisning frem for modersmålsundervisning. Så spørgsmålet er altså: Hvem er eksperterne? Er det dem, der har læst i 10 år på universitetet, eller er det dem, det hele handler om, nemlig udlændingene og deres børn?

Så siger hr. Melchior, at vores politik ikke hænger helt sammen, når vi ønsker, at flygtninge så hurtigt som muligt skal vende tilbage til deres eget land, men ikke vil give dem modersmålsundervisning. Jo, det gør den. Det er stadig vores opfattelse, at flygtningene kommer her til landet med henblik på kun at være her midlertidigt, og at de gerne vil vende tilbage, når det kan lade sig gøre, og derfor har de en egen interesse i at vedligeholde deres børns kundskaber i modersmål og egen kultur.

Hr. Melchior har jo selv på et tidspunkt – det har hr. Melchior et ugentligt indlæg om her fra Folketingets talerstol – været nødt til i en periode at forlade landet og tage til Sverige. Jeg tror ikke, hr. Melchior i det tidsrum modtog modersmålsundervisning i Sverige med henblik på at kunne vende tilbage til Danmark, og vi kan jo høre på hr. Melchior, at det er intet problem for hr. Melchior at beherske det danske sprog.

Jeg er ret sikker på, at hvis forældrene påtager sig deres ansvar – og det tror jeg de vil, hvis man bad dem om det – kan det også lade sig gøre. Men problemet med den danske lovgivning er jo netop, at vi klientgør udlændinge. Vi fratager dem enhver form for ansvar, også over for deres egne børn. Det er ikke hensigtsmæssigt, og derfor har vi fremsat forslaget her.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

14) Valg af 8 medlemmer og 8 stedfortrædere til Lønningsrådet for perioden 1. marts 1998 – 28. februar 2002.

Formanden:

Til dette valg er anmeldt følgende valggrupper: en gruppe på 97 medlemmer: Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Centrum-Demokraterne, Det Radikale Venstre og Enhedslisten;

en gruppe på 81 medlemmer: Venstre, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti, Fremskridtspartiet og Kristeligt Folkeparti.

De forskellige grupper har udpeget følgende medlemmer og stedfortrædere:

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Jan Petersen (S)
- 2 Jytte Wittrock (S)
- 3 Jes Lunde (SF)
- 4 Jørgen Estrup (RV)
- 5 Thor Pedersen (V)
- 6 Svend Heiselberg (V)
- 7 Knud Erik Kirkegaard (KF)
- 8 Poul Nødgaard (DF)

Til stedfortrædere for:

- 1 Grete Schødts (S)
- 2 Hans Peter Baadsgaard (S)
- 3 Jørn Pedersen (S)
- 4 Sonja Albrink (CD)
- 5 Christian Mejdahl (V)
- 6 Kim Andersen (V)
- 7 Jens Heimburger (KF)
- 8 Peter Skaarup (DF)

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 22. april 1998, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 17.42